

6. ŽIŤ PRE BOHA ALEBO SA MU V LÁSKE PODOBAŤ?

Jn 1, 1 - 18 Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami

Vianoce - Narodenie Pána

V mnohých rozprávkach vystupuje kráľ, sediaci na tróne so žezlom v ruke. Vedľa neho ceremoniár, ktorý zavelí poddaným: „Na kolená!“ a všetci padnú na zem. Aj vojaci zdravia s halapartňami. Pred autoritou, mocou, niekedy aj pred teroristami sa ide na kolená.

Ale vieme si predstaviť aj inú scénu: otec, mama alebo starí rodičia berú dieťa na kolená a rozprávajú sa. Hrajú sa na koníka. Ten istý výraz „na kolená“ má nový význam.

Vianočné sviatky nám pripomínajú pravdu, že Boh si zobral na kolená celé ľudstvo. Komunikuje s ním v Ježišovi Kristovi, ktorý sa stal človekom. Mení sa základná predstava človeka o svete, o Bohu, pretože namiesto Pána a sudcu sa ponúka rozjímanie nad dieťaťom v jasliach.

Keď pozeráme do Betlehema, do jasličiek, tiež si kľakneme na kolená z úcty k Ježišovi a k úkonu narodenia Božieho Syna. Ale zároveň si pri tom uvedomujeme, že to Boh si kľakol na kolená pred človekom, lebo sa znížil a prišiel na svet. Veľkosť Boha sa dostala do inej polohy. Vo všemohúcnosti je najdôležitejšou všemilujúcosťou. To je pre nás veľkým povzbudením.

Rozmýšľajúc o pôvode Vianoc, pomôžeme si najprv prírodovedeckým poznaním, z ktorého vieme, že najprv musel vzniknúť hviezdny svet, kozmogenéza, vesmír, po miliardách rokov prišla biogenéza, život, kvetinky, potom sa objavili živé bytosti, zoogenéza, žabky, vtáčiky, zvieratka, a tak pomaly mohol prísť aj človek, antropogenéza, zväčšoval sa mozog, rozvíjalo sa poznanie, noogenéza. Tu veda končí, lebo ona nemôže nič povedať o tom, že človek bol stvorený na obraz Boží, že ho vymyslel tak, aby človek dotváral sám seba. Preto je človek bytosť nespokojná, náročná, hľadajúca.

V týchto súvislostiach treba vidieť Advent a potom Vianoce, čo je kristogenéza. Toto obdobie sa už nepomíňa, lebo Boží príchod na svet nikdy nekončí. Aj k nám dnes znova prichádza vo svojej láske a nadčasovej múdrosti. Od kozmogenézy po kristogenézu narastala Božia náklonnosť voči svetu. Žijeme v požehnanom čase, v ktorom môžeme dozrievať a správne pochopiť, čo nám Vianoce našepkávajú.

Židovské slovo *Emanuel* znamená Boh s nami, lebo v Písme čítame: „Hľa, Panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel.“ (Iz 7, 14) Z toho vyplýva, že keď je Boh s nami, tak ho netreba chodiť hľadať, ale treba ho prijať, a s ním, a ako on ísť v ústrety ľuďom. Čiže vďaka Ježišovi a jeho narodeniu už nemusíme žiť pre Boha, ale máme sa Bohu podobať, spolu s ním orientovať svoje bytie pre službu iným ľuďom.¹

Toto evanjeliové posolstvo Vianoc zmenilo smerovanie ľudstva. V religionistike sa učíme pri všetkých náboženstvách sveta, že Boh je cieľom ľudskej existencie, preto človek musel niečo robiť pre Boha. Modlitba bola zameraná na získanie výhod od Boha a láskavé správanie k človeku, bolo podmienkou celovečnej odmeny. Byť veriacim znamenalo orientáciu na Boha a všetka činnosť mala byť vykonávaná pre neho.

Ale Ježiš to celé obrátil. Netreba robiť pre Boha, ale treba prijať Boha. Netreba ísť k Bohu, lebo on je tu s nami, stačí s ním kráčať v ústrety človeku. Takto Ježišovo narodenie desakralizuje koncept Boha podľa starodávnych náboženstiev a sakralizuje človeka. Lebo

¹ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com>.

človek nemá žiť pre Boha, ale má žiť božsky a s Bohom, a ako Boh vykročiť k druhým. To je novosť, ktorá voláme evanjelium, dobrá správa, dobrá zvesť.

Ježiš si vybral to, čo môžeme považovať za nezrozumiteľnú cestu. Keby bol ako osoba pre svoju výnimočnosť, božský stav niečo prezentoval, nakreslili by sme šípku zdola hore, bolo by to zrozumiteľné naznačenie zdokonalenia človeka. Ale Ježišom sa kreslí šípka nadol, vybral si niečo, čo je pre nás nezrozumiteľné. Lebo Boh je vždy Bohom, je iným, niečím silnejším, ako sa môže stať človekom? Preto je to nezrozumiteľná cesta. Ak napriek tomu veríme Ježišovi, že v ňom sa Boh stal človekom, to znamená, že v poľudštení ľudstva sa objavuje božstvo.

Zatiaľ čo starodávne náboženstvá učili, že viac sa priblíži Bohu, keď budeš duchovnejší a usilovali sa vystúpiť k Bohu prostredníctvom praktík zbožnosti, životného štýlu, kresťanstvo učí, že Boh zostúpil, aby sa spojil s nami. A tu je dôvod, prečo potom technicky vzaté, niektoré starodávne náboženstvá môžeme považovať za ateistické. Lebo ľudia sú tak zaujatí vlastnou spiritualitou a dokonalosťou, že v sebe potlačia ľudskosť. Ale kresťanstvo je geniálne v tom, že ide opačnou cestou. Vďaka Ježišovi sa Boh stáva človekom, nemá iný spôsob, ako nám ukázať, čo je božské, múdre, nadčasové. Takýmto spôsobom nám zjavuje, že aj my sme ľudskej vtedy, keď uvoľňujeme v sebe to, čo je v nás božské. A tak spoznávame v evanjeliách plán, ktorý má Boh sa nami, jeho spojenie s našou existenciou a jeho túžbu rozšíriť našu schopnosť lásky.²

Môžeme sa učiť od Márie, ktorá dokázala dôverovať, odovzdať svoju situáciu a Boh sa stal spoločníkom jej života. Presne tak sa môže stať Boh spoločníkom nášho života. To nás potom vedie k tomu, že vidíme, ako sa Ježiš delil o chlieb, ako to učí aj nás, aby sme jednak prijali v kostole chlieb života a sami sa potom stali chlebom života pre druhých. Takže spolu s Máriou sa vydávame na cestu, aby sme vybudovali v každodennosti priestory pre prítomnosť Pána, ktorá človeka nedegraduje, ale ho povyšuje. Lebo s Bohom sa všetky predstavy nášho života menia a stávajú krajšími.

Uzavríme našu úvahu príbehom, ktorý rozpráva stolársky učeň Bartolomej. V príbehu vystupuje ešte jeho majster aj lekár, ktorý neďaleko pracoval.

Pred Vianocami dostal Bartolomej od mamy úlohu: pre malú sestričku urobiť poličku pre bábiky. Vo voľnom čase na tom pracoval, obdivovali ho všetci návštevníci, ale najmä starý doktor Reinstein. Tesne pred Vianocami rozprával lekár o malej pacientke Františke, ktorá pravdepodobne už neprežije týždeň, a poprosil stolárskeho učňa Bartolomeja, aby malej Františke, dieťaťu chudobnej vdovy, daroval spomínanú poličku pre bábiky. Stačí ju na týždeň požičať a potom si ju môže zobrať späť. Učeň súhlasil a spolu s majstrom odniesli poličku na susednú ulicu.

Keď sa už blížili Vianoce, opýtal sa učeň Bartolomej, či si môže poličku zobrať naspäť. Lekár s pohnutím povedal: „Napriek všetkým očakávaniam, zdravotný stav dieťaťa sa zmenil.“ Doktor bol presvedčený, že nečakaný dar vyvolal hojivý šok. V nijakom prípade teraz dieťaťu nemožno hračku vziať. Aby mohol učeň Bartolomej do Štedrého večera dokončiť dar pre svoju sestričku, musel nechať majster všetky ostatné práce bokom a učňovi pomáhal, aby sa mu to podarilo. Ba aj starý doktor pridal ruky k dielu. Rozprávač príbehu končí slovami: „O pár rokov bola Františka najkrajším dievčaťom na celej ulici.“³

To, že účinkuje acylpyrín alebo paralen s horúcim čajom a citrónom, vieme, ale že by drevená polička zabrala? Tušíme, v čom spočíva liek: v láske, v postoji, čo je vlastne Božia

² Porov. Maggi Alberto: *Biblické komentáre*. <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³ RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti I*. Bratislava : Lúč 1997, str. 41.

energia v našom živote. To je to, čo máme v rukách. Preto sa s obdivom dívame na vianočnú pravdu a rozjímame o nej, keď „slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14) a pozýva nás, aby sme svoj život posúvali ďalej.

9. ČASOVÉ PÁSMO

Lk 2, 16 - 21 Našli Máriu, Jozefa i dieťa

Nový rok – Slávnosť Panny Márie Bohorodičky

Už niekoľko hodín sme v novom roku, ale niekde ho iba teraz začínajú – na Havajských ostrovoch, v tichomorskom prostredí. Až teraz dvíhajú poháriky a pripíjajú si na zdravie! Včera napoludnie, keď sme obedovali, už slávil Nový rok na Novom Zélande i v Austrálii. Kuriozitou je, že okolo zemegule sa vozia kozmonauti, za dvadsaťštyri hodín pätnásťkrát obletia zemeguľu, to znamená, že slávia Nový rok celý deň, lebo vždy sú niekde, kde sa práve pripíja na zdravie, na Nový rok.

Astronomická téma o časových pásmach, usporiadaní vesmíru vo vzťahu k zemeguli, je pre nás inšpiratívna. Každý človek žije nielen v určitom pásme časovom, ale aj personálnom. Máme otca, mamu, bratov, sestry, pracovný kolektív, ľudí, s ktorými komunikujeme. Oni tvoria naše personálne pásmo. Nepoznáme miliardy na zemeguli, iba určitý počet.

Žijeme v pásme vlastných schopností a daností, chápeme aj svoje limity a ohraničenia. Dotýka sa nás aj pásmo chronologické, lebo život sa rozvíja. Boli sme v pásme detstva, potom dospievania, štúdia, mladosti atď. Z hľadiska kvality života prežívame niekedy pásmo smútku, bolesti, osamelosti. Potom sa náš malý vesmír posunie a príde pásmo radosti, chuti do života. Niekedy príde pásmo únavy, slabosti a nakoniec prichádza aj pásmo starnutia a smrti.

Všetko toto nás pobáda k jednej skutočnosti. Ako sa zemeguľa otáča okolo Slnka, mal by sa život človeka otáčať okolo slnka, ktoré sa nazýva Boh. Nebolo by správne zostať sústredený na seba samého, tzv. sebasústredenosť, ale múdre je byť koncentrovaný a otvorený pre Božiu pravdu.

Nový rok pripomína, že zemeguľa sa neprestane otáčať. Aj náš svet sa bude posúvať ďalej. Dôležité je, z čoho ho vyskladáme. Ponúkajú sa nám dve možnosti: všimneme si najprv, z čoho vyskladal Boh vianočné posolstvo a potom aké možnosti máme na vyskladanie nového roka.

Zaujímavú meditáciu o Vianociach napísal Max Lucado. Keby vianočné posolstvo, vianočný príbeh mali robiť režiséri z Hollywoodu, určite by zvolili iné obsadenie. V Betleheme je Jozef príliš jednoduchý a Mária naivne neskúsená, ako hviezdny pár by neobstáli, sú nevýrazní. Príbeh si vyžaduje ozajstné hviezdy. Z Jozefa by urobili svetového herca, Mária by musela mať znamienko krásy a žiarivo biele zuby ako Angelina Jolie. A pastieri? Tí by museli spievať ako Bono alebo Sting. Hollywood by natočil vianočný príbeh v inom obsadení, lebo civilizovaný človek by všetko vydezinfikoval. Nik, nech je akokoľvek chudobný, by sa nemal narodiť v maštali. A na podlahe seno, na sene zvieratá? Predsa existuje pravidlo: nedávať dieťa do válova, predtým tam mal nos somár. Nezavinúť novorodenca do handier, smrdia ako ovce!

Dobrá firma zameraná na vzťahy s verejnosťou by presunula narodenie do veľkého mesta. Zistili by, aké sú možnosti prenájmu palácov, Boží syn si predsa zaslúži kráľovský príchod, nijaké sedliactvo. Namiesto hláv oviec - hlavy štátov. A nemala by sa konať slávnostná jazda mestom, aby sa trúnilo? Treba zvolať cisárov z dávnych trónov. Pri maštali by mali kľáčať Adam s Evou, aj Abrahám s Mojžišom. Veď Boh je alfou a omegou dejín. Takto by to vyzeralo podľa hollywoodskych režisérov.

Lenže Boh sa rozhodol inak – nevybral takú hodinu, akú by vybrali ľudia. Prišiel na svet v prítomnosti ospalých oviec a tesára s vytreštenými očami. Nijaké reflektory, iba svetlo sviece, nijaké korunované hlavy, iba prežívajúce kravy. Boh okolo príchodu svojho Syna nenarobil

nijaký rozruch. Zakomponoval ho do všednosti, každodennosti, obyčajnosti. Ale vianočný príbeh je neochabujúcim príbehom Božej lásky k nám všetkým.⁴

Vo vianočnom posolstve sa ukazuje, akým režisérom je Boh. Vyskladá život, rok aj udalosti inak ako človek vo svojom plánovaní. Pre nás je to výzva: ako plánujeme vyskladať rok? Otvoríme sa Božej prítomnosti? Necháme, aby konal Boh? Budeme ho volať do svojho života, do svojich dní: „Bože, buď s nami, buď nám silou, oporou, premeň našu všednosť!“ Alebo budeme postupovať vo svojej racionalite spôsobom, ktorý zodpovedá ekologickému sebazničeniu?

Zemeguľa sa zastaviť nedá, ale seba zastaviť môže každý. Človek má tú schopnosť, že sa stane sebastredný, pohodlný, lenivý, neposúva sa ďalej. V tomto egoizme je smútok a nešťastie. Lebo nadčasová životná múdrosť učí otvárať sa Božej prítomnosti a rozvíjať sa v smere lásky.

Rabíndranátha Thákur, indický básnik žijúci pred sto rokmi, napísal: „Život mi pripadal ťažký ako povinnosť. Potom som zaspal a snívalo sa mi o radosť. Keď som sa zobudil, začal som konať - a povinnosť sa premenila na radosť.“

Nevyhne sa ťažkostiam, starostiam, povinnostiam, ale môžeme ich premeniť na hodnoty. Tam, kde nás sprevádza Božie požehnanie, povinnosť sa premení na radosť. Úlohou našich dní je objaviť túto osvedčenú metódu. Nemusíme sa len sťažovať, môžeme aj niečo posunúť. Sme vďační za prvý deň nového roka, za mariánsky sviatok, za vianočný príbeh, ktorý odкрýva, ako v jednoduchosti, všednosti a obyčajnosti zasahuje Boh, ktorý mení svet človeka.

Mladý nórsky novinár Knud Buge získal miesto redaktora vo významnom rodinnom časopise. Zdalo sa, že sa naňho usmialo šťastie. Oženil sa, v nasledujúcich rokoch prišli tri deti: Per, Age a Olaf. Päť rokov trvalo rodinné šťastie, potom časopis prestal vychádzať. Rýchlo sa zamestnal v iných novinách pre regionálne záležitosti, ale aj to malo krátke trvanie. Deprimovaný sa vrátil domov, keď noviny vyšli posledný raz. Jeho chlapci, troj-, päť- a šesťročný, otca obštúpili a on pred mamou musel priznať zánik novín. „A čo teraz?“ povedal. „V každom krízovom období je ťažké, takmer nemožné nájsť v mojom povolani miesto. Všade znižujú stavy, prepúšťajú.“ Jeho manželka ho utešovala ako len mohla, hovoriac o jeho schopnostiach.

Na druhý deň otec vstal až potom, keď už deti odišli do školy a do škôlky. Ustarostený sa po raňajkách pobral do svojej pracovne a pohľad mu padol na odpadkový kôš. Našiel v ňom črepiny porcelánových prasiatok. Deti ich obľubujú ako sporiteľničky. Na písacom stole našiel veľa drobných peňazí. Detskou rukou tam bola napísané: „Milý otec, my Ti veríme!“ Podpísaní: Per, Age a Olaf. Vtedy sa vystrel a povedal si: ja vašu vieru nesmiem sklamať! Ich gesto sa mu stalo zdrojom sily, aby si zamestnanie znovu našiel.⁵

Každý človek potrebuje zdroj sily pre postupovanie v živote, pre to, ako vyskladá svoje dni. Na prahu nového roka si s vďačnosťou uvedomujeme, že Boh je otec, ktorý nás má rád, verí, že splníme úlohy, ktoré v živote máme. Ak zdroj sily objavíme, nebudú nám prekážať všelijaké pásma obmedzení, ktoré skusujeme, lebo bude s nami Božie požehnanie.

⁴ Porov. LUCADO, M.: Vďaka Betlehemu sa rodí láska a je tu nádej. Stará Ľubovňa : Kumran 2016, str. 115.

⁵ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, str. 62.